Глава 2. Ріка душі наповнена сльозами

- Між страхом і натхненням
- Чим більше болить серце, тим більше люби
- Меч, який не використовується, тупиться
- Ключ для розкриття великої таємниці
- Немов гаряча вогняна куля
- Король страждань, який став другом робітників
- Спокійне море душі
- «Будь ласка, не вмирай»
- Наказ, який потрібно виконати
- Рисове зернятко більше за увесь світ
- Засніжена в’язниця Хиннам
- Війська ООН відчинили тюремні ворота

Між страхом і натхненням

Коли я трохи підріс, то почав ставити собі запитання: ким я стану, коли виросту? Мені подобалося спостерігати за природою та вивчати її, і я думав, що непогано було б стати науковцем. Проте згодом, побачивши, як японська колоніальна влада жорстоко грабує і знищує народ, я передумав. Люди так бідували, що не могли навіть прогодувати себе. Я зрозумів, що як учений, навіть якщо я отримаю Нобелівську премію, я все одно не зможу полегшити долю мого багатостраждального народу.

І тоді я захотів стати тим, хто осушить людські сльози і втішить їхні сповнені тугою душі. Лежачи на траві в лісі і слухаючи спів птахів, я розмірковував: «Як було б добре, якби наш світ став таким теплим і ласкавим, як цей спів! Я мушу допомогти людям забуяти прекрасним і ароматним цвітом, немов квіти». Я навіть не уявляв, яким фахом мені треба оволодіти, але був твердо переконаний, що повинен стати тим, хто зробить людей щасливими.

Коли мені виповнилося десять років, дякуючи дядьку Мун Юн Гуку, який був пастором і вів палке життя у вірі, наша сім’я прийняла християнство. З того часу я віддано відвідував церкву, не пропускаючи жодного тижня. Якщо я хоч трохи спізнювався на богослужіння, мені ставало так соромно, що я навіть не міг підняти голови. Я не знаю, що в такому молодому віці я міг зрозуміти, аби надихнутися на таке, але вже тоді Бог був присутнім у моєму житті. Я дедалі частіше замислювався про життя і смерть, страждання і прикрості людського існування.

Коли мені було дванадцять, я став свідком перенесення могили мого прадіда. Зазвичай на таку подію з родини допускали тільки дорослих, але я дуже хотів побачити на власні очі, що стається з людьми після смерті. Зрештою, я переконав батьків дозволити мені долучитися до ексгумації. Коли дорослі з урочистою церемонією розкопали могилу і я побачив останки, то був шокований, мене охопив страх, адже то був

лише сухорлявий скелет. Від тих рис, які мені описували батько й мати, не залишилось і сліду. Було видно самі жахливі білі кістки.

Мені знадобився деякий час, щоб оговтатися від шоку через вигляд прадідових кісток. Я міркував: «Ми, мабуть, схожі на прадіда. То виходить, що мої батьки після смерті теж перетворяться на купу білих кісток? Невже це те, що залишиться після мене, коли я помру? Вмирають усі, але невже після смерті ми просто лежимо там, не в змозі ні про що думати?» Це питання не йшло мені з голови.

Десь у той самий час у нашому домі відбулася низка дивних подій. Я яскраво запам’ятав одну з них. Щоразу, коли наша сім’я ткала тканину, залишки ниток з прядки ми зберігали у глиняному глечику, доки не назбирається достатньо на шматок тканини. Полотно, яке ми робили з цих фрагментів, називалося «єджан», це була особлива тканина, яку використовували під час весілля в родині. Однієї ночі ці фрагменти знайшли розкиданими по гілках старого каштана в сусідньому селі, через що дерево стало білим. Ми не могли збагнути, хто узяв ці шматки з глечика, відніс їх аж до каштана в сусіднє село та розвісив їх по всьому дереву. Здавалося, таке не під силу людині, тому це лякало всіх у селі.

Коли мені виповнилося шістнадцять, у нашій сім'ї сталася трагедія — за рік померло п'ять моїх молодших братів і сестер. Неможливо описати горе батьків, які втратили п’ятьох із тринадцяти дітей протягом такого короткого часу. Було відчуття, що смерть не збирається на цьому зупинятися. Інші члени родини втратили свою худобу. Одна з наших корів раптово померла, хоча була цілком здорова. В іншому домі один за одним померло кілька коней. У третьому будинку за ніч загинуло сім свиней.

Здавалося, що страждання однієї сім'ї тісно переплетені зі стражданнями всієї країни і навіть світу. Було нестерпним бачити відчай корейського народу під наростаючим тиранічним гнітом японської окупації. Людям не було що їсти, тому вони рвали траву і обдирали кору

з дерев, щоб зварити і хоч щось поїсти. Здавалося, що війні, яка охопила світ, не буде кінця. До того ж в одній з газет я прочитав про самогубство школяра-підлітка, котрий був моїм ровесником.

«Чому він помер? — питав я себе. — Що змусило цього хлопця накласти на себе руки в такому юному віці?» Ця новина все перевернула в мені, наче це сталося з близькою мені людиною. Я проридав над газетою, розгорнутою на цій статті, три дні й три ночі поспіль. Я плакав і плакав, і просто не міг зупинитися.

Я не міг усвідомити, чому відбуваються низки цих дивних подій, чому вони відбуваються з добрими людьми. Побачивши кістки мого прадіда, я почав замислюватися над питаннями життя і смерті, а незвичайні події у нашому домі та навколо нього змусили мене вхопитися за релігію. У церкві я чув Слово Боже, але його було не достатньо, щоб чітко відповісти на мої питання. Щоб полегшити біль душі, я, природно, почав занурюватися в молитву.

«Хто я? Звідки я взявся? Яка мета мого життя? Що відбувається з людьми після смерті? Чи існує світ для вічної душі? Чи справді Бог є? Чи справді Бог всемогутній? Якщо Він є, то чому Він стоїть осторонь і дивиться на горе світу? Якщо Бог створив цей світ, то чи створив Він усі ці страждання, що є у світі? Що покладе край трагічній японській окупації Кореї? У чому сенс страждань корейського народу? Чому люди ненавидять одне одного, конфліктують і починають війни?» Мою душу переповнювали ці серйозні фундаментальні питання. Ніхто не міг дати на них відповіді, тому єдиним виходом була молитва. Вона допомогла мені знайти розраду. Щоразу, коли я викладав Богові усе, що мені болить, мої страждання та печаль зникали, і моя душа заспокоювалася. Я почав дедалі більше часу проводити в молитві, аж до того, що згодом став молитися всю ніч. Зрештою, я отримав рідкісний і дорогоцінний досвід, коли Бог відповів на мої молитви. Цей день назавжди залишиться найдорожчим спогадом мого життя — днем, який я ніколи не забуду.

Це була ніч на Великдень року, коли мені виповнилося шістнадцять. Я всю ніч молився на горі Мьоду і в сльозах благав Бога відповісти, чому Він створив світ, наповнений смутком і відчаєм? Чому всезнаючий і всемогутній Бог залишив світ у такому болі? Що мені зробити заради моєї багатостраждальної батьківщини? Я ридав, постійно ставлячи ці запитання.

Рано-вранці, після ночі палкої молитви, переді мною з’явився Ісус. Він виник миттєво, немов порив вітру, і сказав: «Страждання людства приносять Богу велике горе. Ти мусиш узяти на себе особливу місію на землі, пов’язану з роботою Небес».

Того дня я чітко побачив скорботне обличчя Ісуса і почув його голос. Від пережитого явлення Ісуса моє тіло тремтіло, наче листя осики на вітру. Мене охопив величезний страх, бо я відчув, що можу померти, й водночас найглибша вдячність, яка принесла відчуття, що я можу вибухнути. Ісус чітко сказав, що саме я маю виконати. Це були надзвичайні слова про порятунок людства від страждань і принесення радості Богу.

Моєю першою реакцією було: «Я не можу цього зробити. Хіба це можливо? Хіба можна ставити переді мною такі важливі завдання?» Я дуже злякався і хотів якось уникнути цієї місії. Ридаючи, я чіплявся за край його одягу.

Чим більше болить серце, тим більше люби

Я був украй розгублений. Я не міг поділитися з батьками своєю величезною таємницею і розповісти їм, що в мене на душі. Але також я не міг тримати це в собі. Я не знав, як бути. Я зрозумів, що отримав особливу місію Небес — це була величезна і важка відповідальність. Я здригався від страху, варто було мені подумати, що можу з нею не впоратися. Я став молитися ще відчайдушніше, ніж раніше, намагаючись заспокоїти свою збентежену душу, однак це теж не допомогло. Скільки б я не намагався, і на мить не міг звільнитися від спогадів про зустріч з Ісусом. У спробі заспокоїти свою душу й зупинити сльози, я склав вірш:

Корона слави

Коли у людях сумніваюся, мені болить,
Засуджувати інших — це нестерпно.
Коли у серці ненависть кипить,
Який же сенс тоді на світі жити?

Коли я вірив, відчував у спині ніж брехні.
Коли любив, отримував я зради.
Страждання й сум наповнювали дні.
Невже я не правий? — питався я поради.

Так, неправий!
Навіть в омані вірити продовж,
Навіть у зраді вчися пробачати,
І навіть тих, хто ненависті друг,

Навчись любити і плекати.

Ти витри сльози й усміхнися тим,
Хто бреше і не кліпне оком,
Для кого зрада — це звичайна річ,
А каяття є невідомим кроком.

Господь, який це біль — любов!
Ти подивись на мої руки.
Долонь мені на груди поклади,
То ж серце розривається від муки.

Якщо гонителів своїх люблю,
Отримую я перемоги лаври.
Коли і ти крокуєш цим шляхом,
Тобі вручу корону слави.

Зустріч з Ісусом повністю змінила моє життя. Його сумний вираз обличчя залишився в душі, ніби його там викарбували, я не міг думати ні про що інше. З того дня я з головою занурився у Слово Боже. Часом мене оточувала непроглядна темрява й охоплював біль, який заважав навіть дихати. Інколи моє серце наповнювалося радістю, наче я дивився, як ранкове сонце сходить над обрієм. Я пережив низку подібних днів, які допомогли мені зануритися все глибше і глибше у світ молитви. Я прийняв нові слова істини, які почув безпосередньо від Ісуса. Я опинився в Божому полоні, і моє життя кардинально змінилося. Я замислювався над багатьма речами і поступово став неговірким хлопчиком.

Кожен, хто крокує Божим шляхом, повинен прагнути до своєї мети всім своїм серцем і повною мірою присвячувати себе. Цей шлях вимагає завзятості. Я впертий від народження, тому наполегливість була характерною мені рисою. Дана Богом завзятість допомогла мені подолати труднощі й піти призначеним мені шляхом. Щоразу, коли в

мене з’являлися сумніви, я заспокоювався, згадуючи: «Я безпосередньо отримав це слово від Бога». Це був дуже непростий вибір, бо, обираючи цей шлях, я мав пожертвувати рештою моєї молодості. Іноді в мене виникало бажання уникнути цього шляху.

Хоч би як важко було, та мудрець продовжує рухатися вперед, покладаючи надію на майбутнє. Нерозумна ж людина, навпаки, відкине своє майбутнє заради миттєвої насолоди. Коли я ще був малим, мені теж на думку спадали різні дурниці, але зрештою я обрав шлях мудреця. Я з радістю пожертвував своїм життям, щоб пройти шляхом, якого так прагнув Бог. Я не міг втекти, навіть якби спробував; це був єдиний шлях, яким я міг піти.

Чому ж Бог покликав мене? Навіть зараз, коли мені вже виповнилося дев’яносто, я кожен день дивуюся, чому ж Бог покликав саме мене? Чому з усіх людей у світі Він обрав саме мене? Це сталося не через те, що я був красивим, мав видатний характер чи глибокі переконання. Я був нічим не примітним, впертим і нерозумним хлопцем. Якщо в мені й було щось, за що Бог мене обрав, то це, напевно, палке прагнення моєї душі знайти Його, та тужлива любов по Ньому. Будь-коли і будь-де любов залишається найважливішою річчю. Бог шукав того, чиє серце було сповнене любові, і хто, зіткнувшись зі стражданнями, міг би подолати їх саме завдяки цій любові. Я був хлопчиком з далекого села, якому не було чим пишатися. Навіть зараз усе, чого я прагну, немов божевільний — це Божа любов.

Я не міг знайти жодної відповіді самотужки, тому всі свої запитання звернув до Бога. «Боже, ти справді існуєш?» — спитав я, і саме так дізнався, що Він насправді є. «Боже, чи є у тебе якісь заповітні бажання?» — спитав я, і так дізнався, що Він теж чогось прагне. Я спитав Його: «Боже, чи я тобі потрібен?» і так зрозумів, що Він має потребу в мені.

У ті дні, коли мої молитви та посвята були призначені Небесам, Ісус неодмінно з’являвся і передавав особливі послання. Коли я щиро

прагнув щось дізнатися, Ісус завжди з’являвся з лагідним виразом обличчя і відкривав мені істину. Його пояснення завжди були чіткими і врізалися в душу, немов гострі стріли. Це були не просто слова, це були одкровення, які відкривали новий світ, це була істина про створення Всесвіту. Розповіді Ісуса були схожі на легкий подих вітру, але його слова западали глибоко в душу, і я молився з таким палким шімджон, що був здатен вирвати дерево з корінням. Поступово мені почали відкриватися основи Всесвіту та принцип творення цього світу.

Улітку того року я подорожував країною. Грошей я не мав, тому ходив по домівках і просив поїсти. Якщо мені щастило, я їхав вантажівкою. Так я відвідав усі куточки країни. Хай би де я був, я бачив, що моя батьківщина — водоспад сліз. Сумним зітханням голодних людей не було кінця й краю. Їхній скорботний лемент перетворювався на сльози, що текли, мов ріка.

«Ця жалюгідна історія має закінчитися якомога швидше», — сказав я собі. «Наш народ не повинен страждати в горі та відчаї. Я маю знайти шлях, щоб поїхавши до Японії та Америки, розповісти світу про велич корейського народу». Завдяки цій подорожі я зміг би отримати додаткову наснагу, щоб зробити майбутнє ще впевненішим.

Я стиснув зуби, мій розум повністю зосередився, і я чітко побачив шлях, яким я маю пройти: «Нехай що, але я врятую наш народ і принесу Божий мир на цю землю».

Меч, який не використовується, тупиться

Після закінчення початкової школи я поїхав до Сеула й оселився в районі Хиксокдон, вступивши до Комерційно-технологічної школи Кьонсон. Зима в Сеулі була надзвичайно холодною. Часто температура опускалася до мінус двадцяти градусів, тоді річка Хан замерзала. Будинок, де я жив, був на пагорбі, і поруч не було жодного струмка. Ми набирали воду з глибокого колодязя, в якому, щоб дістатися до води, треба було опускати відро на мотузці завдовжки у десять довжин руки. Мотузка постійно рвалася, тому я зробив ланцюг і прикріпив його до відра. Щоразу, коли я підіймав воду, мої руки примерзали до ланцюга, і я зігрівав їх своїм подихом.

Для боротьби з холодом я використав свої навички в’язання. Я зв’язав светра, товсті шкарпетки, шапку, рукавички. Шапка була такою стильною, що, коли я носив її в місті, люди думали, ніби я жінка.

Я ніколи не опалював свою кімнату, навіть у найхолодніші зимові дні, переважно через те, що не мав на це грошей. Я відчував, що мати дах над головою на час ночівлі вже означає, що я живу в розкоші в порівнянні з безхатьками, вимушеними шукати способи зігрітися на вулиці. Одного дня було так холодно, що я спав, притиснувши ввімкнуту лампочку до тіла під ковдрою, як грілку. Протягом ночі я обпікся розпеченою лампочкою, через що в мене злізла шкіра. Навіть зараз, коли хтось згадує Сеул, перше, що спадає мені на думку: «Як же тоді було холодно».

Моя їжа складалися з миски рису і лише однієї закуски, тоді як зазвичай корейська трапеза включає до дванадцяти закусок на окремих тарілках. Це завжди була одна страва, і якщо до неї була одна закуска, то це вже було добре. Дотепер через звичку, що сформувалася, коли я жив сам, я можу швиденько з'їсти тарілку рису всього з однією добре приготованою закускою. Коли бачу їжу з багатьма закусками, я почуваюся не кращим чином. Коли я навчався в школі в Сеулі, то ніколи не обідав. У дитинстві, блукаючи по пагорбах, я звик їсти двічі на день. Я жив так майже до тридцяти років. Поки я мешкав у Сеулі, то добре зрозумів, скільки зусиль витрачається на ведення домашнього господарства.

Коли у 1980-х я знову навідався до Хиксокдону, здивувався, побачивши, що будинок, де я колись жив, і досі стоїть. Кімната, в якій я мешкав, і подвір'я, де я сушив свою білизну, все збереглося. Проте мені стало шкода зниклого колодязя, біля якого мені доводилося зігрівати руки, хукаючи на них, коли я витягував відра з водою.

Живучи в Хиксокдоні, я придумав собі девіз: «Перш ніж прагнути панувати над Всесвітом, навчись досконало володіти собою». Це означає, що спочатку я мусив дисциплінувати власне тіло і лише потім братися за порятунок країни та світу. Я тренувався за допомогою молитви й медитації, займався спортом і фізичними вправами, і таким чином навчився стійко протистояти голоду, емоціям і бажанням мого тіла. Навіть під час їди я повторював про себе: «Рисе, я хочу, щоб ти став гарним пальним і допоміг мені виконати завдання, до яких я себе готую». Я займався боксом, грав у футбол і вчився техніки самозахисту. Саме тому я досі зберіг гнучкість і рухливість, хоча з часів юності й набрав вагу.

Кьонсонський інститут торгівлі та промисловості мав правила, згідно з якими студенти по черзі повинні були прибирати свої аудиторії. Я вирішив, що сам прибиратиму нашу аудиторію щодня. Для мене це було не карою, а, навпаки, проявом мого внутрішнього прагнення любити школу більше за будь-кого іншого. Спочатку інші учні намагалися мені

допомагати, але згодом побачили, що я не звертаю на них уваги і вважаю за краще впоратися самостійно. Зрештою, мої однокласники вирішили: «Вперед. Роби це сам». Так я став відповідальним за прибирання.
Я був надзвичайно тихим студентом. На відміну від однокурсників я не любив порожньої балаканини і міг за цілий день не вимовити і слова. Може, саме тому, хоча я й ніколи ні з ким не бився, однокурсники ставилися до мене з повагою і стежили за своєю поведінкою в моїй присутності. Якщо я ставав у кінець довгої черги до туалету, мене відразу пропускали вперед. Якщо хтось потрапляв у біду, найчастіше саме до мене зверталися за порадою.

Під час занять я постійно ставив купу запитань, які заганяли у глухий кут більшість викладачів. Наприклад, коли ми вивчали нову формулу з математики або фізики, я відразу ж цікавився: «Хто відкрив цю формулу? Будь ласка, поясніть її докладніше, крок за кроком, щоб я міг добре розібратися». Я не відступав, поки не отримував чітких відповідей. Я не давав спокою викладачам, копаючи дедалі глибше. Я не сприймав жодного принципу чи закону, не розклавши його по поличках і не зрозумівши все досконало. Частенько я ловив себе на думці: «Як шкода, що не я відкрив цю чудову формулу!» Упертий характер, через який у дитинстві я міг проревіти безперервно всю ніч, проявлявся й під час здобуття освіти. Я повністю занурювався в навчання, присвячуючи цьому весь свій час і сили, немов у молитву.

Виконання будь-якого завдання вимагає щирості й цілеспрямованості. Причому ця посвята має бути не на день чи два, вона має бути постійною. Якщо ніж використати всього раз і більше не чіпати, він заіржавіє. Те саме стосується щирості й цілеспрямованості. Слід щодня докладати зусилля з думкою, що таким чином ми гострimo свій кинджал. Хоч яке важке завдання, постійно докладаючи зусилля, ми досягнемо містичних висот. Тоді варто вам узяти в руку пензля, сконцентрувати свою щирість і цілеспрямованість і вимовити: «Зараз сюди явиться великий художник і направить мою руку», спільними зусиллями ви створите вражаючу картину, яка надихне весь світ.

Ще я працював над тим, щоб навчитися говорити швидше й чіткіше за інших. Я замикався в маленькій кімнатці, де мене ніхто не чув, і голосно повторював складні скоромовки, а також намагався швидко-швидко випалити все, що хотів сказати. Згодом я навчився вимовляти десять слів, поки інші вимовляли одне. Навіть тепер, у похилому віці, я можу говорити дуже швидко. Дехто стверджує, що через швидкість мого мовлення мене важко зрозуміти, але я так поспішаю жити, що не можу дозволити собі говорити повільно. Мені так багато треба всього сказати, тому я просто не можу зволікати.

У цьому я дуже схожий на мого діда, якому подобалося розмовляти з людьми. Він міг проговорити з ними три-чотири години поспіль у нашій кімнаті для гостей, обговорюючи події, які відбулися за день. Мені теж подобаються бесіди. Якщо хтось поруч зі мною, і наші серця відкриті одне одному, я повністю забуваю про час і не помічаю ані настання ночі, ані сходу сонця. Слова ллються з мого серця нескінченним потоком. У такому стані я не хочу їсти, але можу говорити й говорити. Бідні мої слухачі, як же їм доводиться нелегко! У них навіть піт на лобі виступає! Однак, поки я говорю, в мене теж по обличчю стікає піт, тому ніхто не насмілюється вибачитися й піти. Найчастіше це закінчується тим, що ми розмовляємо всю ніч до ранку.

Ключ для розкриття великої таємниці

Так само, як я обійшов усі гірські вершини мого рідного міста, я досліджував кожен куточок Сеула. У ті часи трамвайна лінія пролягала з одного кінця міста в інший. Ціна квитка становила всього п’ять чон, але я не хотів витрачати ці гроші й до центру міста йшов пішки. Бадьоро крокуючи спекотними літніми днями, я відчував, як з мене стікав піт, а в холодні зимові дні я майже біг, немов прориваючись крізь лютий арктичний вітер. Я рухався так стрімко, що міг пройти від Хиксокдону, перетнувши річку Хан, до універмагу Хвашін на Чонро всього за сорок п’ять хвилин. Більшості людей знадобилося б півтори години, тож ви можете уявити, як швидко я йшов. Заощадивши вартість квитка на трамвай, я віддавав ці гроші людям, котрі потребували їх більше, ніж я. Це була така мізерна сума, що мені було соромно її віддавати, але я давав її із серцем, що прагнуло передати удачу. Я віддавав гроші з молитвою, щоб вони стали для людини джерелом багатьох благословень.

У квітні батьки надсилали мені гроші на навчання. Та я не міг спокійно дивитися, як скрутно живуть мої друзі, тому вже до травня від цієї суми нічого не залишалося. Одного разу по дорозі в інститут я зустрів тяжкохвору людину, яка могла ось-ось померти. Мені було настільки її шкода, що я не міг просто пройти повз неї. Я звалив її на спину й доніс до найближчої лікарні, до якої було близько двох кілометрів. У мене із собою були гроші на навчання, але я оплатив рахунок за її лікування. Тож у мене не залишилося нічого. Кілька днів поспіль інститут наполегливо надсилав мені запити про оплату навчання, й тоді друзі, прийшовши на допомогу, зібрали потрібну суму! Я ніколи не забуду тих, хто допоміг мені в тій ситуації.

Зв’язок між наданням та отриманням допомоги також встановлюється Небесами. Спочатку ви цього не розумієте, але пізніше до вас доходить: «Ага, ось чому Бог послав мене туди саме в той момент!» Отже, якщо раптом перед вами опиняється людина, яка потребує допомоги, подумайте про те, що Небеса послали їй вас як помічника, і допоможіть їй зі щирою душею. Якщо Небеса хочуть, щоб ви допомогли їй десять разів, ви не можете допомогти лише п'ять разів. Якщо Небеса просять вас допомогти десять разів, правильно буде допомогти сто разів. Допомагаючи людині, будьте готові в разі потреби навіть спустошити свій гаманець.

У Сеулі я вперше в житті побачив парамток, що буквально означає «повітряний рисовий пиріг». Побачивши ці красиві різнокольорові рисові пиріжки, я був у захваті, які вони були чудові. Коли я вкусив пиріжок, то з нього немов вийшло повітря і він склався в роті. Це змусило мене зрозуміти щось про тогочасний Сеул. Він був схожий на повітряний рисовий пиріг. Я збагнув, чому інші корейці часто вважали сеульців скнарами. На перший погляд, Сеул здавався світом, наповненим багатими та важливими людьми, а насправді тут було повно бідних. Під мостом річки Хан жило багато жебраків, одягнених у лахміття. Я йшов до них, підстригав їм волосся та ділився тим, що було на душі. Бідні люди багато плачуть, а їхні серця переповнює смуток. Варто було мені промовити кілька слів, і людина могла розплакатися. Іноді хтось з них ділився зі мною рисом, отриманим під час жебракування. Він давав його мені брудними руками, але я ніколи не відмовлявся від їжі та приймав її з радісним серцем.

У своєму рідному місті щонеділі я відвідував церкву, тому продовжив цю практику і в Сеулі. Найчастіше я ходив до Церкви Ісуса в Мьонгсуде, що була в Хиксокдоні, і до Церкви п'ятидесятників в Собінго, яка проводила служби на протилежному піщаному березі річки Хан. Холодними зимовими днями, коли я йшов через замерзлу річку до Собінгодону, під моїми ногами тріщав лід. У церкві я був учителем недільної школи. Дітям завжди подобалися мої цікаві уроки. Зараз я вже не жартую, як то було у дитинстві, але тоді я розповідав смішні історії. Коли я плакав,

вони плакали разом зі мною, а коли я сміявся, вони сміялися разом зі мною. Я був настільки популярний серед дітей, що вони ходили за мною, куди б я не пішов.

За Мьонгсуде височіє гора Тальма. Я часто піднімався на великий камінь на цій горі та проводив там ніч у молитві. Чи то у спеку, чи то в холодні ночі, я щоразу поринав у молитву. Як тільки я досягав молитовного стану, в мене починали текти сльози й капало навіть з носа. Годинами я молився над словами, почутими від Бога. Його слова були схожі на зашифровані повідомлення, і я відчув, що мені потрібно ще глибше зануритися в молитву. Згадуючи це зараз, я розумію, що вже тоді Бог поклав у мої руки ключ від потаємних дверей. Однак я не міг відчинити ті двері, бо моїх молитов було недостатньо. Я настільки поринув у роздуми, що навіть під час їди не відчував, що я їм. Лягаючи спати, я заплющував очі, але не міг заснути.

Інші студенти, з якими я жив в одному будинку, не знали, що я ходив на гору молитися. Та вони відчували, що я відрізнявся від інших, тому ставилися до мене з повагою. Загалом ми добре ладнали, смішили один одного і розповідали веселі історії. Я міг легко знайти спільну мову з будь-ким. Навіть якщо до мене приходила стара жінка, я міг стати її другом. Коли приходили діти, я міг з ними гратися. Якщо ваші стосунки наповнені любов’ю, ви можете щиро спілкуватися будь з ким.

У нас встановилися добрі взаємини із власницею хостелу в Хиксокдоні, пані Лі Кі Ван, оскільки її надихнули мої молитви під час ранкових служб у церкві. Ми підтримували нашу дружбу більш ніж п’ятдесят років, поки вона не покинула цей світ у свої вісімдесят. Її молодша сестра, пані Лі Кі Бон, завжди опікувалася кімнатами, які вони здавали в оренду, і також ставилася до мене з теплотою. Вона казала, що почувається недобре, якщо не може мені чимось допомогти, і намагалася покласти додаткові закуски до моєї їжі. Я був неговірким і не був веселуном, тому мені важко сказати, чому вона виявляла до мене прихильність. Пізніше, коли японська колоніальна поліція ув’язнила мене у дільниці провінції Кьонгі, Лі Кі Бон приносила мені одяг та їжу. Дотепер я з теплотою в душі

згадую про цю жінку.

Пані Сонг, яка тримала невелику крамницю неподалік місця, де я мешкав, теж багато допомагала мені. Вона казала, що кожен, хто живе далеко від рідного міста, завжди голодний, тому приносила мені зі свого магазину те, що не змогла продати. Це був маленький заклад, і вона ледве заробляла грошей на себе, але завжди піклувалася про мене з добрим серцем.
Одного дня ми провели службу на пляжі біля річки Хан. Коли настав час обіду, всі повмощувалися їсти. Оскільки я звик не обідати, мені було некомфортно сидіти без діла, поки інші їли. Я тихенько відійшов від групи й усівся на купі каміння. Пані Сонг побачила мене там і принесла два кусні хліба та два шматки льодяного торта. Який же я був удячний! Один шматок коштував усього один чон, тобто чотири чони разом, але й дотепер я не забув про вдячність, яку відчував у той момент.

Я завжди пам’ятаю тих, хто мені допомагав, навіть якщо ця допомога була геть маленькою. Навіть зараз, у мої дев’яносто, я перекажу напам’ять усі випадки, коли мені допомагали люди і що саме вони для мене робили. Я ніколи не забуду людей, які, не вагаючись, заради мене пішли на великі неприємності та щедро поділилися зі мною своїм благословенням.

Коли я щось отримую, то для мене важливо віддячити за це. Якщо я не можу зустрітися з людиною, котра мені допомогла, то тримаю її у своєму серці. Я щиро вірю, що віддячую таким людям, допомагаючи комусь іншому.

> *Чон — дрібна розмінна монета в Кореї.*

Немов гаряча вогняна куля

Після закінчення Кьонсонського інституту в 1941 році я поїхав до Японії, щоб продовжити навчання. Я відчув, що маю знати все про Японію. У потягу до Пусана я не міг стримати сліз. Я накрився пальтом і голосно плакав, через що в мене текло з носа й опухло обличчя. Я журився від думки, що залишаю свою країну, тоді, коли вона страждає під ярмом колоніального панування. Дивлячись у вікно, я плакав і бачив, що плач пагорбів і річок ще скорботніший за мій. Я побачив видіння, як сльози течуть з трави та дерев, тоді я сказав: «Я обіцяю пагорбам і струмкам моєї батьківщини, що повернуся та принесу їй визволення. Тож не плачте, а дочекайтеся мене».

1 квітня о другій годині ночі я сів на пором з Пусана до Сімоносекі. Тієї ночі дув сильний вітер, але я не міг піти з палуби. Я стояв на ній, спостерігаючи, як вогні Пусана віддаляються. Так просидів на палубі до ранку. Прибувши до Токіо, я вступив до Васеда Коутоу Коугакко, інженерно-технічної школи, філії Університету Васеда. Я навчався на електротехнічному факультеті, і обрав електротехніку, бо відчував, що не зможу створити нову релігійну філософію, не знаючи сучасної техніки.

Невидимий світ математики має щось спільне з релігією. Щоб зробити щось велике, людині треба вміти аргументувати. Можливо, завдяки моїй великій голові я добре знався на математиці, яка для інших була складною, а мені подобалося її вивчати. Моя голова була такою великою, що було важко підібрати капелюха. Я двічі ходив на фабрику, щоб мені врешті-решт пошили його. Можливо, саме розмір моєї голови впливав на мою здатність зосереджуватися і відносно швидко завершувати роботу, на що в інших ішло кілька років.

Під час навчання в Японії, як і в Кореї, я засипав своїх викладачів запитаннями. Тільки-но я починав запитувати, то не міг зупинитися.

Деякі вчителі вдавали, що не помічають мене, і просто ігнорували, коли я питав: «Що ви думаєте з цього приводу?» Якщо я у чомусь сумнівався, то не міг заспокоїтися, доки повністю не розбирався в питанні. Я не навмисно виводив своїх педагогів з рівноваги. Адже відчував, якщо я вже вивчаю щось, то мушу розібратися в цьому досконало.

На моєму столі в кімнаті завжди поруч лежали три розкриті Біблії – корейською, японською та англійською мовами. Я знову і знову перечитував одні й ті самі уривки трьома мовами. Щоразу, читаючи уривок, я підкреслював вірші й робив нотатки на полях, через що сторінки моєї Біблії рясніли чорними чорнилами, тому їх було важко читати.

Незабаром після початку навчання я відвідав захід, який проводила Асоціація корейських студентів, щоб привітати нових студентів-земляків. Там я з великим запалом заспівав корейську пісню, показуючи всім свою любов до нашої батьківщини. На цьому заході була присутня японська поліція, адже в той час очікувалося, що японська культура асимілює корейців. А все ж із гордістю я співав корейську пісню. Ом Док Мун, який того року вступив на факультет архітектурної інженерії, був глибоко зворушений, коли почув, як я співаю цю пісню, і ми стали друзями на все життя.

У цей час корейські студенти, які навчалися в різних закладах Токіо, організували підпільний рух за незалежність. Це було цілком природно, бо наша батьківщина стогнала в агонії під японським колоніальним пануванням.

Рух постав у відповідь на те, що японці назвали «Великою східноазіатською війною (1937—1945). Коли війна загострилася, Токіо почав призивати корейських студентів як «студентів-солдатів» і відправляти їх на фронт. Ці дії стимулювали діяльність підпільного руху за незалежність. Ми гаряче обговорювали, що робити з японським імператором Хірохіто. Я зайняв важливу позицію в русі. Вона передбачала тісні відносини з Тимчасовим урядом Республіки Корея у

вигнанні, розташованим у Шанхаї та очолюваним Кім Гу. Попри те, що обіймаючи цю посаду я ризикував своїм життям, я не вагався, оскільки був готовий померти заради справедливості.

Біля університету Васеда була поліцейська дільниця. Японська поліція дізналася про мою діяльність і пильно стежила за мною. Вона завжди знала, коли під час шкільних канікул я планував повернутися додому, до Кореї, і слідкувала за мною до порту, аби переконатися, що я виїжджав. Важко порахувати, скільки разів мене заарештовували, били, катували та замикали в камері. Проте навіть під час найгірших тортур я не надав поліції жодної інформації, яку вона шукала. Чим більше мене били, тим сміливішим я ставав. Одного разу на мосту Йоцугава я побився з поліцейськими, що переслідували мене. Я вирвав шматок перила мосту й використав як зброю в бою. У ті часи я був схожим на вогняну кулю.

Король страждань, який став другом робітників

Так само, як і в Сеулі, я вирішив побувати в усіх куточках Токіо. Коли мої друзі ходили в такі місця, як Нікко, щоб побачити красиві краєвиди, я залишався в Токіо та мандрував усіма його районами. Я зрозумів, що місто хоч і мало фантастичний вигляд зовні, насправді ж було наповнене збіднілим людом. Я роздав усі гроші, одержані з дому, цим біднякам.

У ті часи всі в Японії голодували. Серед корейських студентів було багато тих, хто опинився у фінансовій скруті. Щомісяця, отримуючи талони на їжу, я роздавав їх студентам і казав: «Їжте. Їжте все, що забажаєте». Я не турбувався про те, як заробити гроші. Я міг заробити собі на хліб, працюючи різноробочим будь-де. Мені подобалося заробляти гроші та використовувати їх для оплати навчання студентам, у яких не було коштів. Коли я допомагаю іншим і роздаю їжу, це наповнює мене енергією.

Роздавши всі свої гроші, я заробляв, доставляючи вантажі візком, запряженим велосипедом. Я їздив ним у всі райони Токіо. Одного разу в Ґіндзі з його сліпучими вогнями я віз своїм візком телефонний стовп, і він перекинувся посеред перехрестя. Усі навкруги розбіглися, рятуючи власне життя. Завдяки цій роботі я досі знаю географію Токіо як свої п’ять пальців.

Я був своїм серед робітників і став їхнім другом. Так само, як і трударі, просякнуті потом, я приходив на місця роботи і тяжко працював, поки піт не заливав мені очі. Ці люди були моїми братами, і я не цурався тих смердючих запахів. Лягаючи спати, ми вкривалися однією ковдрою, яка була настільки загидженою, що чорні воші бігали по ній табунами. Не

вагаючись, я подавав їм руку, не звертаючи уваги на те, що їхні руки були вкриті брудом. Піт, який стікав з них, мав якесь особливе сердечне тепло. Саме воно мене дуже приваблювало.

Переважно я працював робітником на сталеливарному заводі та верфі Кавасакі. Там стояли баржі для перевезення вугілля. Ми формували бригади по три робітники і працювали до першої години ночі, щоб завантажити в баржу 120 тонн вугілля. Ми, корейці, могли зробити за одну ніч те, на що японцям знадобилося б три дні.

На деяких роботах були люди, які наживалися на крові та поті робітників. Часто це були бригадири, котрі безпосередньо керували робітниками. Ті крутії привласнювали 30 відсотків грошей, зароблених їхніми підлеглими. Робітники були безсилі що-небудь зробити з цим. Бригадири використовували слабких, але приятелювали із сильними. Я так розлютився на одного бригадира, що нарешті пішов до нього з двома друзями і став вимагати, щоб той виплатив робітникам їхню зарплату повністю. «Якщо ти береш когось працювати, то плати йому те, що йому належить», — сказав я. Він усе одно відмовився, тож ми прийшли до нього і на другий, і навіть на третій день. Ми були сповнені рішучості продовжувати тиснути, доки він не поступиться. Нарешті я вдарив бригадира ногою так, що він упав. Зазвичай я тиха і спокійна людина, та,коли я впадаю у гнів, проявляється впертий характер моєї молодості.

На сталеливарному заводі Кавасакі були цистерни для зберігання сірчаної кислоти. Для того щоб їх почистити, робітники спускалися всередину і вимивали залишки. Випари сірчаної кислоти були такими токсичними, що людина не могла залишатися всередині понад п’ятнадцять хвилин. Навіть у таких нестерпних умовах праці робітники ризикували життям заради їжі. Настільки дорогоцінною вона була.

Я завжди був голодний, однак не їв просто зарадити себе. Я вважав, що має бути чітка причина, чому я їм. Тому щоразу перед тим, як їсти, я питав себе чому я зголоднів: «Чи справді я важко працював? Я робив цю

роботу заради себе чи задля громадської мети?» Я звертався до миски рису: «Я з’їм тебе, щоб виконати завдання ще славетніше та ближче до загального блага, ніж те, що я робив учора». І рис зі схваленням усміхався мені у відповідь. Тоді час, проведений за трапезою, був містичним і радісним. Коли я відчував, що не можу таке сказати, пропускав їду, хоч яким голодним я був. Тому було дуже мало днів, коли я їв бодай двічі.

Я обмежував себе дворазовим харчуванням не через те, що не мав апетиту. Насправді, варто було мені почати їсти, я міг би продовжувати без упину. Якось я проковтнув одинадцять великих мисок удону за раз. Іншого разу я з’їв сім мисок страви з курки та смаженого яйця з рисом. Попри такий апетит, я дотримувався мого звичаю не обідати й обмежував себе дворазовим харчуванням до тридцяти років.

Голод — це туга. Я дуже добре знав, що таке голодна туга, але вважав, найменше, що я можу зробити заради світу — це пожертвувати одним прийомом їжі на день. Я також ніколи не носив нового одягу. У лютий холод я не опалював свою кімнату. Коли було особливо зимно, я закутувався в газети; було тепло, як у ковдрі із шовку. Я надто добре знаю цінність газетного аркуша.

Іноді я деякий час мешкав у районі Сінагави, де жили бідні люди. Я спав з ними, вкриваючись ганчір'ям. У теплі сонячні дні я вичісував воші з їхнього волосся і їв з ними рис. На вулицях Сінагави було багато повій. Я слухав їхні розповіді і ставав їхнім найкращим другом, не випивши жодної краплі спиртного. Дехто стверджує, що треба бути напідпитку, аби вилити свою душу, та це лише виправдання. Коли ці жінки відчували моє щире співчуття, розуміючи, що я це роблю без краплі алкоголю, вони відкривали мені свої душі й розповідали про свої біди.

Коли я навчався в Японії, то виконував найрізноманітнішу роботу. Я прибирав офісні будівлі, писав листи для неписьменних людей, працював на різних об’єктах і був бригадиром і віщуном. Коли мені терміново потрібні були гроші, я писав каліграфію і продавав її. Проте я

ніколи не пас задніх у навчанні. Я вважав, що це все є частиною мого тренувального процесу. Я виконував усілякі роботи й зустрічався з різними людьми. У процесі я дізнавався багато нового про них. Завдяки цьому досвіду, поглянувши на будь-кого, я вже знаю, чим він заробляє на життя і чи є гарною людиною. Я не маю потреби щось довго аналізувати, оскільки моє тіло відразу дає підказку.

І дотепер я вважаю, для того, щоб стати гарною людиною, слід до тридцяти років подолати багато труднощів. Люди мають опуститися в горнило відчаю на дні людського існування й випробувати, що це таке. Людина має відкрити нові можливості саме в пеклі. Коли ми вибираємося з глибин відчаю, в нас з’являється нова рішучість, і ми можемо відродитися людьми, здатними творити нове майбутнє. Ми не повинні дивитися тільки в один бік. Треба бачити не тільки тих, хто має вищу посаду, але й тих, хто перебуває на дні. Ми мусимо вміти дивитися на схід, захід, південь і північ. Чи стане наше життя успішним, залежить від того, наскільки правильний наш світогляд. А для того, щоб мати правильний світогляд, треба мати багато різноманітного досвіду. Навіть у найскладніших ситуаціях ми повинні зберігати самовладання, проявляти теплоту до інших, бути впевненими у своїх силах і добре пристосовуватися до будь-яких обставин.

Шляхетна людина, навіть зайнявши високе положення, має бути здатна жити простим життям. Досягши високого положення, люди бояться його втратити, тому намагаються всіма силами втриматися на вершині. Утім, стояча вода швидко загниває. Людина, яка має високе положення, повинна бути здатною опуститися вниз і через деякий час піднятися ще вище. Саме така людина стане видатною особистістю, справді гарним лідером, яким захоплюватимуться багато людей. Усі ці випробування людина має пройти до того, як їй виповниться тридцять років.

Саме тому в наш час я раджу молоді спробувати себе в найрізноманітніших видах діяльності. Їм потрібно прямо чи опосередковано пережити все на світі, ніби поглинаючи енциклопедію. Лише тоді вони можуть сформувати свою власну ідентичність.

Самоідентичність людини — це її чітка суб’єктна природа. Коли людина впевнено каже: «Я можу об’їхати всю країну, не зустрівши того, хто здатний мене перемогти», — вона готова взятися за будь-яке завдання і з упевненістю успішно його виконає. Проживши життя таким чином, людина досягне успіху. Успіх їй просто забезпечений. Це висновок, якого я дійшов, жебракуючи в Токіо.

Я ділився їжею і спав із простими робітниками в Токіо, я голодував разом із жебраками, я пізнавав усі труднощі життя і здобув докторський ступінь з філософії страждань. Саме завдяки цьому я зміг зрозуміти Божу волю і те, що Він робить заради спасіння людства. Важливо до тридцяти років стати королем страждань. Здобути славу Царства Небесного можна, ставши королем страждань і отримавши ступінь доктора цієї філософії.

> *Нікко — популярне серед туристів місто в Японії, де міститься мавзолей правителя Токуґави Ієясу.*
>
> *Ґіндза — один з районів Токіо, осередок комерції та розваг.*
>
> *Удон — різновид супу з локшиною в японській кухні.*

Спокійне море душі

Становище Японії у війні ставало дедалі складнішим. Маючи нагальну потребу поповнити свої військові втрати, вона почала достроково випускати студентів навчальних закладів і відправляти їх на фронт. З цієї причини я теж закінчив навчання на пів року раніше. Мій випуск було призначено на 30 вересня 1943 року і я надіслав телеграму своїй родині, в якій повідомив: «Повернуся Конрон Мару», вказавши назву корабля, на який я мав сісти в Шімоносекі, щоб дістатися Пусана. Однак у день, коли я планував виїхати з Токіо, щоб повернутися до Кореї, зі мною відбулася дивна подія. Мої ноги прилипли до землі настільки, що я не мав змоги пересуватися. Хоч як я намагався, але не міг відірвати ноги від землі, щоб піти на потяг на вокзалі Токіо.

«Мабуть, Небеса не хочуть, щоб я сідав на цей корабель», — сказав собі я. Тому вирішив залишитися в Японії ще на деякий час і помандрував з друзями на гору Фудзі. Повернувшись до Токіо за декілька днів, я застав країну, котра гула від новини, що «Конрон Мару» — корабель, на якому я мав повертатися додому, затонув на шляху до Пусана. Я дізнався, що на ньому загинуло багато студентів університету. «Конрон Мару» був великим військовим транспортним кораблем, яким Японія пишалася, але був підбитий торпедою з американського підводного човна.

Почувши звістку, що судно, яким я мав повернутися додому, потонуло, моя мама чимдуж вибігла з дому, забувши навіть взутися. Босоніж вона пробігла вісім кілометрів до залізничного вокзалу й вирушила потягом до Пусана. Прибувши до відділку морської поліції в Пусані, вона дізналася, що мого імені немає в реєстрі пасажирів. Однак у місці, де я жив у Токіо, їй сказали, що я зібрав валізи й поїхав. Вона була в розпачі та агонії. І продовжувала повторювати моє ім’я, не зважаючи на великі скалки у босих ногах.

Я можу собі уявити, як сильно вона хвилювалася через те, що з її сином

могло щось статися. Я розумію серце своєї матері, але з того дня, коли я ступив на шлях Божий, я став для неї жахливим сином. Я не міг дозволити собі керуватися тільки особистими емоціями. Тому не повідомив, що не сідав на затонуле судно, хоча й знав, що вона буде страшенно хвилюватися за мене.

Нарешті, повернувшись до Кореї, я побачив, що нічого не змінилося. Тиранічна японська влада з кожним днем ставала ще гіршою. Уся земля була залита кров'ю і сльозами. Повернувшись до Сеула, я ходив у церкву Мьонгсуде в Хиксокдоні. Повсякчас я детально нотував у щоденнику всі мої нові усвідомлення. Днями, коли таких усвідомлень було багато, я списував цілий щоденник. Я отримував відповіді на багато питань, які шукав упродовж багатьох років. Ці відповіді були немов відгуком на мої багаторічні молитви та пошуки істини. Усе це відбулося протягом короткого часу і було схоже на те, ніби вогняна куля пронеслася крізь мене.

«Взаємовідносини між Богом і людством — це стосунки батька зі своїми дітьми, і Бог глибоко засмучений, коли бачить страждання людей», — зрозумів я. У цей момент у моїй душі розкрилися всі таємниці Всесвіту. Це виглядало, ніби хтось раптово увімкнув кінопроектор. Перед моїми очима пронеслося все, що сталося відтоді, як людство порушило Божу заповідь. Гарячі сльози безперервно текли з моїх очей. Я впав на коліна, схиливши голову додолу, і довго не міг підвестися. Як колись у дитинстві, коли батько ніс мене додому на спині, я вклався на Божі коліна і дав волю сльозам. За дев'ять років по зустрічі з Ісусом я нарешті пробудився до Божої істинної любові.

Створивши Адама і Єву, Бог послав їх у цей світ, щоб вони плодилися, розмножувалися і створювали мирний світ, у якому житимуть. Але, не дочекавшись Божого часу, вони вчинили перелюб і народили двох синів — Каїна та Авеля. Діти, які народилися у гріху, не довіряли один одному, і сталася трагедія, коли один брат убив іншого. Мир у цьому світі було порушено, гріх накрив світ, і настали часи Божої туги. Потому людство вчинило ще один жахливий гріх, убивши Ісуса — Месію. Тому й дотепер

Бог тужить, оскільки люди страждають, торуючи шлях спокути, яким вони мають пройти.

Ісус з’явився мені, шістнадцятирічному хлопчику. Він хотів, щоб, дізнавшись про корінь первородного гріха, у який впало людство, було створено мирний світ, де не буде й тіні гріха і гріхопадіння. Я отримав суворий наказ від Бога про необхідність спокутувати гріхи людства і відбудувати мирний світ, який Він створив від початку. Мирний світ, якого так прагне Бог, — це не те місце, куди ми потрапляємо після смерті. Бог хоче, щоб саме світ, у якому ми живемо зараз, і став тим мирним і щасливим світом, який Він створив на початку. Адже Бог не послав Адама і Єву в цей світ на страждання. Я повинен був донести світу цю неймовірну істину.
Відкривши таємниці створення Всесвіту, я відчув, як моє серце стало схожим на спокійний океан. Моє серце наповнилося словом Божим. Я відчував, ніби воно може вибухнути, і моє обличчя сяяло від радості.

«Будь ласка, не вмирай»

Я продовжував присвячувати себе молитві й інтуїтивно відчув, що настав час одружитися. Оскільки я вирішив іти Божим шляхом, усе в моєму житті мало робитися відповідно до Божої волі. Як тільки я розумів щось у молитві, все, що мені залишалося, це виконати. Тому я пішов до однієї зі своїх тіток, яка мала великий досвід сватання, і попросив знайти мені наречену. Так я познайомився з Чхве Сон Гіль, дівчиною з відомої християнської родини в Чонджу.

Вона була добре вихованою дівчиною з доброчесної родини. Чхве Сон Гіль закінчила тільки початкову школу, проте була людиною, яка не хотіла завдавати навіть найменших неприємностей іншим. Її характер був таким сильним, а християнська віра такою глибокою, що в шістнадцять років її ув’язнили за відмову виконувати японські колоніальні вимоги до корейців у поклонінні синтоїстським святиням. Мені сказали, що я був двадцять четвертим кандидатом, якого пропонували дівчині у наречені, тож, здається, Чхве Сон Гіль приділяла неабияку увагу тому, за кого вийти заміж. Утім, повернувшись до Сеула, я геть забув, що навіть зустрічався з нею.

Після закінчення навчання в Японії я планував поїхати до китайського Хайлара, міста на кордоні між Китаєм, Росією та Монголією. Мій навчальний заклад у Токіо знайшов мені роботу в Маньчжурській електричній компанії, і я планував працювати в Хайларі близько трьох років, вивчаючи російську, китайську та монгольську мови. Подібно до того, як раніше я шукав школу, де б навчали мене японської, щоб перемогти японців, я хотів поїхавши в це прикордонне місто вивчити кілька іноземних мов, щоб підготуватися до майбутнього. Проте ставало зрозуміло, що Японія наближається до поразки у війні. Тому я вирішив, що краще не їхати до Маньчжурії. То зайшов до філії Маньчжурської електричної компанії в Даньдуні і скасував своє працевлаштування. Дістався рідного міста, я дізнався, що тітка, яку я попросив

улаштувати мій шлюб, перебуває в розпачі. Виявилося, що дівчина, з якою я зустрівся, відмовлялася розглядати як партнера когось іншого, крім мене, і створювала великі неприємності своїй сім'ї. Тож тітка повела мене до родини Чхве.

Я чітко пояснив Чхве Сон Гіль, яке життя я збирався вести.
— Навіть якщо ми одружимося зараз, ти повинна бути готова прожити без мене принаймні сім років, — сказав я їй.
— Чому я маю це робити? — спитала вона.
— У мене є завдання, важливіше за сімейне життя. Насправді я одружуюся заради того, щоби втілити Боже провидіння. Наш шлюб має вийти за межі сім'ї і розвинутися настільки, що ми будемо здатні полюбити країну і все людство.
— Тепер, коли ти знаєш мої наміри, чи ти справді хочеш вийти за мене заміж? — спитав я.
Вона впевнено відповіла:
— Будь-що-будь. Після зустрічі з тобою мені наснилося поле квітів у місячному сяйві. Я впевнена, що ти — мій чоловік, посланий Небесами. Я можу витримати будь-які труднощі.
Я не відступав і кілька разів тиснув на неї. Кожного разу Чхве Сон Гіль намагалася заспокоїти мене, кажучи:
— Якщо ми поберемося, я готова на все. Тобі немає про що хвилюватися.

Мій майбутній тесть помер за тиждень до запланованої дати нашого одруження, тому весілля відтермінували. Нарешті ми провели церемонію 4 травня 1944 року. Зазвичай у травні чудова весняна погода, але в день нашого весілля йшов сильний дощ. Проводив церемонію пастор Лі Хо Бін з Церкви Ісуса. Після звільнення Кореї від японської окупації пастор Лі поїхав до Північної Кореї і заснував там екуменічну Семінарію Джунан. Ми з Чхве Сон Гіль почали наше подружнє життя в кімнаті, яку я орендував у Хиксокдоні. Я щиро кохав дружину, тому господиня будинку, де ми жили, сказала: «О боже, така красива дружина, і ти до неї ставишся, немов до крихкого яйця».

Щоб утримувати сім’ю, я влаштувався на роботу в Кьонсонську філію будівельної компанії Кашіма Гумі в Йонсані, а також брав активну участь у церковній діяльності. Одного жовтневого дня в наш дім раптово увірвалася японська поліція. «Ти знаєш такого-то з Університету Васеда?» — допитувались вони. Не давши навіть можливості відповісти, мене витягли з дому і відвезли до відділку поліції провінції Кьонгі. Мене затримали, бо один з моїх друзів, якого заарештували, через те що він комуніст, назвав моє ім’я.

У поліцейському відділку мене відразу ж піддали тортурам. «Хіба ти не член Комуністичної партії? Ти ж працював з цим негідником, коли навчався в Японії? Навіть не намагайся це заперечувати. Нам достатньо зателефонувати в штаб-квартиру поліції Токіо, і вони нам усе розкажуть. Або ти даси нам список членів партії, або помреш, як собака».

Вони били мене столом і зламали всі чотири його ніжки об мене, але я відмовився назвати імена людей, які працювали зі мною в Японії.

Потім поліцейські пішли до мене додому, перевернули там усе догори дном і знайшли мої щоденники. Вони принесли їх і, переглядаючи сторінку за сторінкою, вимагали розповісти про тих, чиї імена там було записано. Я все заперечував, хоча знав, що за мовчання вони можуть убити. Поліціянти несамовито топтали мене своїми військовими черевиками з шипами, аж поки моє тіло не обм’якло, наче мертве. Потім вони підвісили мене до стелі й розгойдували туди-сюди. Як шматок м’яса, що висить у м’ясній крамниці, я гойдався з боку в бік, коли мене били палицею. Незабаром кров наповнила мій рот і почала капати на цементну підлогу. Щоразу, коли я втрачав свідомість, поліцейські обливали мене відром води. Після того, як я приходив до тями, тортури продовжувалися. Вони закрили мені ніс і встромили в рот носик чайника, змушуючи ковтати воду. Коли мій живіт роздувся від води, вони поклали мене на підлогу обличчям догори, як жабу, й почали топтатися своїми військовими черевиками по животу. Вода підіймалася в стравохід, і я блював, доки все не почорніло. Після таких катувань я

відчував, ніби мій стравохід палав. Біль був такий сильний, що я не міг і ковтати. У мене геть не було сил, і я просто лежав на підлозі долілиць, абсолютно не в змозі рухатися.

Війна добігала кінця, і японська поліція була у відчаї. Те, як вони мене катували, неможливо описати словами. Але я витримав і не назвав їм жодного імені своїх друзів. Навіть коли я приходив до тями і знову непритомнів, я контролював себе, щоб нічого їм не сказати. Нарешті поліціянти втомилися мене катувати й послали по мою матір. Коли вона приїхала, мої ноги були такі набряклі, що я не міг самостійно стояти. Двоє поліцейських взяли мене під руки й допомогли пройти до кімнати відвідувань. Ще до того, як мама побачила мене, в її очах забриніли сльози.

«Потерпи ще трохи», — сказала вона. «Я знайду тобі адвоката. Будь ласка, терпи і не вмирай передчасно, — благала мене мати, дивлячись на моє залите кров’ю обличчя.

«Не має значення, скільки добра ти намагаєшся зробити», — сказала вона. «Важливіше, щоб ти залишався живим. Що б не сталося, не вмирай».

Мені стало шкода її. Я хотів закричати: «Мамо», обійняти й голосно заплакати разом з нею. Але я не міг цього зробити, бо добре знав, чому японська поліція привела її туди. Мама постійно благала мене не помирати, але все, що я міг зробити, аби заспокоїти її, це лише моргнути набряклими та закривавленими очима.

Поки мене тримали в поліцейській дільниці провінції Кьонгі, їжу та одяг мені приносила пані І Кі Бон, господиня хостелу в Хиксокдоні. Щоразу, приходячи до мене, вона плакала. Я втішав її: «Потерпи ще трохи. Ці часи добігають кінця. Японія незабаром капітулює. Не треба плакати». То не були порожні слова, бо Бог дав мені цю віру. У лютому наступного року поліція відпустила мене. Відразу я зібрав усі мої щоденники, які лежали купою в кімнаті, та відвіз на берег річки Хан. Я їх усі спалив,

щоб вони не стали загрозою для моїх друзів. Якби я цього не зробив, могло б статися так, що поліція використала б їх на шкоду іншим. Мені було дуже важко оговтатися від тортур. Довгий час у мене йшла кров, коли я ходив до туалету. Пані Лі із сестрою щиро та віддано піклувалися про мене, допомагаючи відновити здоров’я.

Нарешті 15 серпня 1945 року Корею було звільнено від Японії. Це був день, якого чекав кожен кореєць. Це був день величезної радості. Крики «Мансей!» та люди з національними прапорами заполонили весь півострів. Проте я не міг приєднатися до святкувань. У мене було дуже неспокійно на душі, оскільки я передбачав страшне лихо, яке ось-ось спіткає Корейський півострів. Я пішов до маленького передпокою та наодинці занурився в молитву. Незабаром мої страхи справдилися. Щойно звільнена від японського панування наша батьківщина була розділена на дві частини по 38-й паралелі. На Півночі владу захопив комуністичний режим, який заперечував саме існування Бога.

> *Даньдун — місто в Китаї, важливий торговельний центр і вузол шляхів сполучення з Кореєю*

Наказ, який потрібно виконати

Одразу після визволення в країні запанував невимовний хаос. Навіть багатії не могли придбати найпотрібнішого. У нас закінчився рис, тому мені треба було забрати той, що було куплено раніше. Тож я вирушив на північ від Сеула у Пекчон, що у провінції Хванхе, поруч з 38-ою паралеллю. По дорозі я отримав одкровення: «Перейди тридцять восьму паралель! Знайди на Півночі Божих людей».

Перетнувши тридцять восьму паралель, я попрямував до Пхеньяну. Минув лише місяць, як народився наш перший син. Я хвилювався за дружину, знаючи, що вона з нетерпінням чекає на мене. Однак у мене не було можливості повернутися додому, бо спершу я мав піти на північ. Божі вказівки — дуже серйозна річ, і їх слід виконувати без застережень і коливань. Я не взяв із собою нічого, окрім Біблії, яку читав десятки разів, роблячи дрібними літерами розміром із зернятка кунжуту нотатки між рядками.

Біженці вже простували на південь, намагаючись утекти від комуністичних порядків. Зокрема, заборона Комуністичною партією релігії призвела до того, що багато християн подалися на південь у пошуках свободи віросповідання. Комуністи затаврували релігію як опіум для народу й наполягали на тому, що ніхто не може її сповідувати. Таким було місце, куди я пішов за покликом Небес. Жоден місіонер не наважився б піти в таке місце, але я сам туди вирушив. Кількість біженців на південь постійно зростала, тому північна влада посилила охорону кордонів. Перетнути 38 паралель було непросто. Ідучи 50 кілометрів до кордону й потім прибувши в Пхеньян, я не запитував себе, чому мені треба йти цим важким шляхом.

Я прибув до Пхеньяну 6 червня. Християнство так глибоко пустило своє коріння в цьому місті, що Пхеньян називали «Єрусалимом Сходу». Під час окупації японці кількома способами намагалися придушити християнство. Вони схиляли пхеньянців поклонятися синтоїстським святиням і навіть змушували їх кланятися в напрямку палацу в Токіо, де жив імператор. Після прибуття до Пхеньяна я почав проповідувати в домі На Чхве Сопа, який жив у районі Кьончанрі біля Західних воріт міста.

Я став піклуватися про дітей, які жили по сусідству. Розповідав їм дитячі історії, пов’язані з біблійними віршами. І хоч вони були дітьми, я розмовляв з ними ввічливою мовою, якою зазвичай звертаються до дорослих, і робив усе можливе, щоб подбати про них. Водночас я сподівався, що хтось прийде почути нове послання, яке я мав передати. Були дні, коли я щомиті спостерігав за воротами, сподіваючись, що хтось таки прийде. І незабаром почали прибувати люди щирої віри.

Я розмовляв з ними через цілу ніч, доносячи їм нове послання. Було неважливо, хто саме приходив: чи це була трирічна дитина, чи сліпа стара жінка зі згорбленою спиною. До всіх я ставився з любов’ю та повагою. Я вклонявся і служив їм, наче вони зійшли з небес. Навіть коли до мене приходили старенькі чоловіки й жінки, ми спілкувалися цілу ніч. Я ніколи не казав: «Ой, мені не подобається, коли приходять такі старі люди». Кожна людина цінна. Чоловік то чи жінка, молодий чи старий — усі мають однакову цінність.

Люди слухали розповіді 26-річного молодого чоловіка про Послання до Римлян і Книгу Одкровення. Те, що вони чули, відрізнялося від того, що їм доводилося чути раніше в інших місцях, тому поступово почали збиратися спраглі до істини люди. Один юнак приходив щодня, слухав мене, а потім ішов, не промовивши а ні слова. Його звали Кім Вон Піль, він став першим членом моєї духовної родини. Кім Вон Піль закінчив Пхеньянське педагогічне училище і працював учителем. По черзі ми ходили по воду, готували рис і їли разом, і в цьому процесі в нас склалися стосунки духовного вчителя та учня.

Коли я починав біблійні проповіді, то не міг зупинитися, і члени громади виправдовувалися, мовляв, їм требай йти, оскільки в них є інші справи. Я проповідував з такою пристрастю, що просто стікав потом. Іноді я робив перерву, заходив в окрему кімнату, знімав сорочку і викручував з неї піт. Так було не тільки влітку, але і взимку. Настільки палко я присвячував себе, щоб навчати інших.

На богослужіння всі одягалися в чистий білий одяг. Ми співали одні й ті самі гімни, десятки разів, знов і знов, що робило служіння дуже пристрасним. Усі були такі зворушені, що просто проливали сльози, тому нашу церкву стали називати «церквою плачу». Після служби члени громади свідчили про отриману благодать. Коли ми ділилися про це, нас наповнювала благодать, і було відчуття, немов наші тіла підносяться до небес.

Багато хто з прихожан мав духовний досвід. Хтось впадав у транс, дехто пророкував чи говорив іншими мовами, а хтось тлумачив. Іноді до нас приходили люди, які не належали до нашої церкви. Хтось із парафіян підходив до такої людини із заплющеними очима і стукав її по плечу. І раптом ця людина починала слізно молитися, каючись. У такі моменти гарячий вогонь Святого Духа проходив через наше зібрання. Коли Святий Дух виконував свою роботу, люди зцілювалися від хронічних недуг, наче їх ніколи й не було. З’явилися чутки, що хтось з’їв трохи рису, який я не доїв, і вилікувався від хвороби шлунку. Люди почали говорити: «В цій церкві їжа лікує!», тому багато хто став чекати, поки я закінчу їсти, сподіваючись з’їсти хоч трохи рису, який залишився після мене.

Дедалі більше людей дізнавалося про всі ці духовні явища, і наша громада стала розширюватися. Незабаром стало приходити стільки вірян, що ми не могли зачинити дверей у церкві. Бабуся Чі Сон До та бабуся Ок Се Хьон прийшли до церкви, бо кожній з них наснився сон, у якому їм було сказано: «Молодий духовний учитель прибув з Півдня і зараз він біля Мансуде, тож іди зустрінься з ним». Їм ніхто не проповідував. Вони просто прийшли за адресою, яку їм дали уві сні.

Жінки були дуже раді, що прийшли та побачили, я — та людина, про яку вони чули у своїх снах. Варто мені було поглянути на їхні обличчя, і я розумів, чому вони прийшли. Коли я почав відповідати на їхні питання, навіть не спитавши їх ні про що, вони нетямили себе від радощів та здивування.

Я навчав слова Божого, розповідаючи про те, що пережив сам. Можливо, саме тому багато хто зміг отримати чіткі відповіді про те, чого раніше ніяк не могли зрозуміти. Почувши мою проповідь, деякі християни з великих церков міста навернулися до нашої церкви. Був випадок, коли п’ятнадцять основних членів найвідомішої в Пхеньяні церкви Чантече усією громадою перейшли до нас. Такий випадок примусив членів ради старійшин тієї церкви виступити із сильним протестом проти нас.

Свекор пані Кім Ін Джу був відомим старійшиною в Пхеньяні. Будинок їхньої сім'ї стояв поруч із церквою, куди він ходив. Але молода жінка не відвідувала ту церкву, а натомість потайки приходила до нас. Щоб свекор не дізнався, що Кім Ін Джу пішла з дому, у дворі будинку вона видиралася на великий глиняний глек і перелазила через паркан. Огорожа була в кілька разів вища від звичайної людини, утім, не лякаючись цього, жінка долала перешкоду, попри те, що була вагітна. Зрештою, свекор став її жорстоко переслідувати. Дізнавшись про це, у дні, коли в мене сильно боліла душа, я посилав когось до пані Кім. Стоячи біля будинку, люди чули, як сильно бив її свекор. Від такого болю бідолашна проливала криваві сльози. Пізніше вона розповідала, мовляв, усвідомлення того, що наші члени стоять біля воріт і моляться за неї, полегшувало біль.

«Учителю, як ви дізналися, що мене били?» — запитала Кім Ін Джу мене згодом. «Коли наші члени стояли біля воріт, мені було набагато легше, і мій свекор відчував, що витрачає значно більше сил, щоб бити мене. Чому так відбувалося?»

Родичі били жінку і навіть прив’язували до стовпа, але їм так і не

вдалося завадити цій сміливій вірянці відвідувати нашу церкву. Нарешті члени її родини прийшли до нас і почали бити мене. Вони порвали мій одяг, а моє обличчя набрякло від побоїв, та я не відбивався, оскільки розумів, що це лише ускладнить ситуацію пані Кім.

Щораз більше людей із великих церков у Пхеньяні стало відвідувати наші служби, тому служителі цих церков через заздрість поскаржилися поліції. Для комуністів релігія була немов більмо на оці, тому вони шукали будь-який привід для її придушення. Скориставшись цією нагодою, вони арештували мене. 11 серпня 1946 року мене запідозрили в тому, що я прибув з Півдня з метою шпигунства, та ув’язнили в ізоляторі Дедон. Мене безпідставно звинуватили, буцімто президент Південної Кореї Лі Син Ман послав мене, щоб захопити Північну Корею. Вони навіть залучили радянського слідчого, але так і не змогли довести, що я вчинив якийсь злочин. Нарешті через три місяці, визнавши невинним, вони відпустили мене, однак через тортури моє тіло було в жахливому стані. В ув’язненні я втратив стільки крові, що був на межі життя і смерті. Члени церкви, ризикуючи своїм життям заради мене і нічого не очікуючи натомість, забрали та виходили мене. Тільки-но я одужав, як знову став проповідувати. За рік наша громада значно зросла. Сталі церкви не давали нам спокою. Дедалі більше їхніх парафіян відвідували наші служби. Врешті-решт близько вісімдесяти священиків подали скарги до поліції. 22 лютого 1948 року комуністи знову мене заарештували, звинувативши в тому, що я був шпигуном Лі Син Мана й порушив громадський спокій. Мене вивели в кайданках, через три дні поголили голову й помістили в тюремну камеру. Я досі пам’ятаю свої відчуття, коли спостерігав, як на підлогу падає моє волосся, що відросло за час, коли я керував церквою. Також я добре пам’ятаю обличчя пана Лі, який мене стриг.

У в’язниці мене нескінченно били та вимагали зізнатися в усіх злочинах, однак я витримав. Навіть харкаючи кров’ю і перебуваючи за крок до смерті, я не дозволяв собі втрачати свідомість. Іноді біль був такий нестерпний, що я згинався удвоє. Я спіймав себе, що підсвідомо молюся: «Боже, спаси мене». Але наступної миті, зрозумівши це, я вже

впевнено молився: «Боже, не турбуйся про мене. Мун Сон Мьон ще не помер. Я не дозволю собі померти таким жалюгідним чином». Я був правий. Ще не настав час мені помирати. У мене було ще багато завдань, які я мав виконати. У мене була місія. Я не настільки слабкий, щоб підкоритися чомусь незначному, як тортури.

Щоразу, падаючи від катувань, я терпів, кажучи собі: «Мене б’ють заради корейського народу. Я проливаю сльози, беручи на себе біль нашого народу». Коли тортури були такими нестерпними, що я втрачав свідомість, я завжди чув голос Божий. У ті моменти, коли моє життя, здавалося, ось-ось закінчиться, Бог являвся мені. Дотепер у мене є кілька шрамів, які зосталися внаслідок тих тортур. Шматки плоті, вирвані з мого тіла, і втрачена кров відновилися, та пережитий біль залишається зі мною в цих шрамах. Я часто дивився на нихі казав собі: «Оскільки я маю ці шрами, то повинен досягти успіху».

Третього квітня, на сороковий день мого ув’язнення, мав відбутися суд. Однак його відклали на чотири дні, і суд відбувся 7 квітня. Багато відомих священнослужителів Північної Кореї прийшли до зали суду і звинуватили мене у всіляких злочинах. Комуністична партія також зневажала мене, кажучи, що релігія є опіумом для людей. Члени нашої громади стояли осторонь і плакали від розпачу, ніби померла їхня дитина або чоловік. Проте я не пролив жодної сльози. Деякі мої послідовники ридали через мене з таким смутком, що звивалися від болю, тому я не відчував самотності, простуючи шляхом Небес. Я не почувався нещасним, тому і не плакав. Для мене це не було нещастям, тому я не відчував потреби в плачі. Виходячи з будівлі суду після винесення вироку, я підняв руки в кайданках і потис їх, вітаючи наших членів. Дзенькіт наручників пролунав для мене як дзвони. Того дня мене відвезли до Пхеньянської в’язниці.

Я не боявся життя у в'язниці. Для мене це було не вперше. Позаяк у кожній камері серед ув’язнених існувала ієрархія і я вмів добре здружитися з головним по камері. Досить було перекинутися кількома словами, і будь-який головний по камері швидко ставав моїм другом.

Маючи серце, сповнене любові, можна відкрити будь-чиє серце.

У камері я зайняв найдальший куток, але після кількох днів головний по камері поставив мене на вищу посаду. Я хотів бути в маленькому кутку біля туалету, але він наполягав, щоб я перейшов на краще місце в камері. Хоч я і відмовлявся, та він наполягав на своєму.

Подружившись з головним по камері, я уважно придивлявся до кожного, хто там був. Обличчя людини може все розповісти про неї. «О, твоє обличчя таке, тож ти маєш бути таким». «А в тебе обличчя таке, тож ти повинен мати таку рису». Ув’язнені були здивовані, дізнавшись, як багато я можу розповісти про них, просто дивлячись на їхні обличчя. Підсвідомо їм не подобалося, що хтось, кого вони бачать уперше, знає про них так багато, але вони погоджувалися, що я описав їх правильно.

Я зміг розкрити своє серце і поділитися ним з усіма, тому і в буцегарні мав друзів. Я подружився навіть із вбивцею. І хоч мене ув’язнили безпідставно, це стало для мене змістовним тренуванням. Будь-які випробування в цьому світі мають важливе значення.

У тюрмі навіть воші є друзями. У камері було надзвичайно холодно. По швах нашого тюремного одягу повзали воші. Коли ми складали їх разом, вони чіплялися одна до одної і ставали маленьким круглим клубком. Ми, як ті жуки-гнойовики катають гнойові кульки, катали ці клубки, а воші робили все можливе, щоб триматися разом. Воші мають таку природу, що хочуть залізти в щось, і вони пхали голови разом, а назовні стирчали тільки задні частини. У камері нам було дуже весело спостерігати за цим.

Ніхто не любить вошей чи бліх. Однак у в’язниці навіть воші та блохи стають важливими партнерами для розмови. У той момент, коли ви бачите клопа чи блоху, у вашій свідомості може спалахнути якесь розуміння, і важливо не залишити його без уваги. Ми ніколи не знаємо, коли і яким чином Бог звернеться до нас. Тому треба уважно ставитися навіть до таких речей, як клопи та блохи.

Рисове зернятко більше за увесь світ

Двадцятого травня, три місяці по тому, як мене арештувалиу Пхеньяні, мене перевели до в’язниці Хиннам. Я міг би втекти по дорозі, але був прив’язаний до злодія, тому не вдалося це зробити. Нас везли машиною сімнадцять годин. Сидячи всю дорогу і дивлячись у вікно, сум просто переповнював мене. Це так приголомшувало, що я мандрую цією звивистою дорогою вздовж річок і долин як в’язень.

В’язниця Хиннам була концентраційним табором для ув’знених, які працювали на заводі азотних добрив у місті Хиннам. Протягом наступних двох років і восьми місяців я працював на тяжких примусових роботах. Примусова праця була підходом, який Північна Корея перейняла від Радянського Союзу. Оскільки радянська влада не могла ігнорувати думку світової громадськості, то не вбивала на очах всього світу представників буржуазії та інших людей, які не були комуністами. Вона придумала покарання примусовими роботами. Опинившись у таких умовах, в'язні були змушені працювати, доки не помирали від виснаження. Північнокорейські комуністи скопіювали радянську систему і засуджували всіх невільників до трьох років примусових робіт. Насправді в’язні зазвичай помирали від праці ще до закінчення терміну.

Наш день починався о 4:30 ранку. Ми мали вишикуватися на полі, а наші тіла та одяг перевіряли на наявність заборонених речей. Ми знімали із себе весь одяг, і кожен предмет ретельно оглядали. Кожну частину одягу вибивали так довго, що на ній не залишалося жодної пилинки. Весь процес займав до двох годин. Хиннам був на березі моря, і взимку колючий як ніж вітер врізався в наші голі тіла.

Після закінчення огляду нас годували жахливою їжею. Потім ми йшли

пішки чотири кілометри до добривної фабрики. Крокуючи по четверо в ряд, ми мали тримати сусіда поруч за руку і навіть не могли підняти голови. Нас оточували охоронці, озброєні гвинтівками та пістолетами. Кожного, хто затримував свій ряд або не тримався за руку того, хто йшов поруч, жорстоко били за спробу втечі.

Узимку снігу намітало більше за зріст людини. Холодними зимовими ранками ми йшли по такому глибокому снігу, що в мене паморочилося в голові. Замерзла дорога була надзвичайно слизькою, а холодний вітер дув так люто, що наше волосся стояло сторчма. Навіть після сніданку у нас не було сил, і коліна починали згинатися від нашої власної ваги. Попри це, ми змушені були діставатися до роботи, ледве тягнучи виснажені ноги. Сунучись цією дорогою і ледь не втрачаючи свідомості, я повсякчас нагадував собі, що належу Небесам.

На заводі була ціла гора речовини, яку ми просто називали «амоній». Імовірно, це було поширене добриво — сульфат амонію. Воно надходило конвеєром і сипалося зі стрічки вниз, маючи вигляд білого водоспаду. Коли добриво сходило з конвеєра, воно ще було дуже гарячим і парувало навіть серед зими. Потім воно швидко холонуло і ставало твердим, як лід. Ми мусили розбивати лопатами цей насип і заповнювати ним солом’яні мішки. Цей курган заввишки понад двадцять метрів ми називали «горою добрив». На цій великій площі вісім-дев’ять сотень людей копали добрива, створюючи враження, ніби розрізають гору навпіл.

Ми були поділені на команди по десять осіб, і кожна команда мала наповнити та завантажити 1400 мішків на день. Тож кожна людина мала наповнити 140 мішків. Якщо команда не виконувала своєї норми, її порцію їжі зменшували вдвічі, тому нам доводилося працювати заради того, аби вижити. Щоб було трохи легше переносити мішки, ми зі сталевого дроту робили голки і зашивали ними мішки.

Ми клали шматок дроту на рейки, що проходили вздовж фабрики. Коли по ньому проїжджав невеликий вагон, який використовували для

перевезення матеріалів, дріт сплющювався, і його можна було використовувати як голку. Ми розбивали вікна на заводі й уламками скла робили дірки в мішках. Охоронцям було шкода бачити, як в’язні працюють у таких нестерпних умовах, тому вони не заважали нам розбивати вікна. Одного разу, намагаючись відкусити шматок дроту, я зламав зуба. Навіть зараз, якщо придивитися, видно, що в мене зламаний один передній зуб. Це згадка про в’язницю Хиннам, котру не можна забути.

Під тиском каторжної праці всі худли, тоді як я був винятком. Мені вдавалося підтримувати вагу на рівні 72 кілограмів, через що інші ув’язнені заздрили мені. І хоч я не міг поскаржитися на свою фізичну силу, одного разу я захворів на малярію, і це був непростий час. Я почувався погано майже місяць, проте не пропустив жодного дня роботи на заводі. Адже я знав, якщо буду відсутній, інші в’язні повинні будуть виконувати за мене мою роботу. Через мою силу люди називали мене «залізною людиною». Я міг витримати найважчу працю. В'язниця і примусові роботи не зламали мене. Хай якими лютими були тортури чи жахливими обставини, людина здатна все витримати, якщо в душі має чітку мету.

На ув’язнених неабияк впливала сірчана кислота, яку використовували при виготовленні сульфату амонію. Працюючи на сталеливарному заводі Кавасакі в Японії, я був свідком кількох випадків, коли людина, яка чистила чани для зберігання сірчаної кислоти, вмирала від отруєння нею. Ситуація в Хиннамі була набагато гіршою. Вплив сірчаної кислоти був настільки шкідливим, що спричиняв випадіння волосся та виразки на шкірі, з яких сочилася рідина.

Більшість людей, які працювали на заводі, починали харкати кров’ю і помирали приблизно через шість місяців. Для того, щоб захистити пальці, ми надягали гумові наперстки, та кислота всеодно швидко проникала під них. Кислотні випари також роз’їдали наш одяг, знищуючи його, а наша шкіра кровоточила і тріскалась, іноді навіть до кісток. Незважаючи на це, ми мали продовжувати працювати й не могли

відпочити і дня, навіть тоді, коли наші виразки кровоточили і з них сочився гній.

Наш денний раціон був таким мізерним, що із запасом помістився б у дві маленькі миски. Закусок не було, проте нам давали суп із зеленню редиски в солоній воді. Суп був такий солоний, що обпікав горло, однак рис був настільки твердим, що ми не могли його їсти, не запивши супом. Ніхто ніколи не залишав і краплі супу. Отримавши миску з рисом, ув'язнені відразу пхали весь рис до рота. Проковтнувши власний рис, вони витягали шиї та озиралися, щоб подивитися, як їдять інші. Бувало, що хтось, не замислюючись, тягнувся своєю ложкою до чужої миски, тоді починалася бійка. Один священник, який був ув'язнений зі мною в Хиннамі, якось сказав: «Дай мені всього одну квасолину, і я віддам тобі двох корів після того, як ми вийдемо звідси». Люди були в такому відчаї, що, коли хтось помирав під час їди, інші виколупували залишки рису в нього з рота і з'їдали його самі.

Той, хто не відчув на собі мук голоду, не здатний це зрозуміти. Коли людина голодна, навіть одне рисове зернятко стає дуже цінним. Ще й досі я напружуюся від однієї лише згадки про Хиннам. Важко повірити, що одне рисове зернятко здатне дати такий сильний поштовх організму. Коли ви голодні, то відчуваєте таку тугу за їжею, що змушені плакати. Коли ви ситі, світ здається таким великим, але для голодної людини рисове зернятко більше за Землю. Для голодної людини рисове зернятко має величезну цінність.

З першого дня ув'язнення я взяв за звичку залишати собі тільки половину рису, тоді як другу частину віддавати товаришам. Я тренував себе таким чином протягом трьох тижнів, а потім почав з'їдати увесь рис. Таким чином я вважав, що їм подвійну порцію рису, тому легше переносив голод.

Життя в тюрмі настільки жахливе, що, не переживши цього, ви навіть не зможете собі уявити. Упродовж року помирала половина в'язнів, щодня ми бачили, як через задні ворота в дерев'яних ящиках виносили

трупи. Ми так важко працювали, а наша єдина надія на вихід звідси була у вигляді мертвого тіла в тій дерев’яній труні. Навіть для того нещадного і жорстокого режиму таке ставлення явно виходило за рамки людяності. Усі ті мішки з добривами, просочені сльозами та наповнені горем в'язнів, вантажили на кораблі й везли до Росії.

Засніжена в’язниця Хиннам

Найціннішим майном у в’язниці після їди були голка та нитки. Під час каторжних робіт наш одяг зношувався і рвався, але важко було дістати голку й нитку, щоб полагодити його. Через деякий час в’язні стали на вигляд, як жебраки в лахмітті. Для нас було вкрай важливо зашивати дірки в одязі, щоб хоч трохи прикритися від холодних зимових вітрів. Тому навіть невеликий шматок тканини, знайдений на дорозі, мав велику цінність. Дарма, якщо цей клапоть був вкритий коров’ячим послідом, ув’язнені билися між собою, намагаючись заволодіти ним. Одного разу, коли я ніс мішок з добривами, то побачив, що в ньому застрягла голка. Мабуть, вона випадково залишилася там під час виготовлення мішка. Відтоді я став кравцем в’язниці Хиннам. Я дуже радів, що знайшов ту голку, і щодня лагодив штани для інших ув’язнених.

Навіть серед зими на заводі добрив було так жарко, що ми обливалися потом. Тож можете уявити, як нестерпно було влітку. Проте жодного разу я не підкочував штани й не відкривав гомілок. Навіть у найспекотніші літні дні я працював у довгих штанях. Інші знімали штани і працювали у спідній білизні, але я залишався одягненим належним чином. Після роботи ми були всі спітнілі та брудні від добрив, більшість ув’язнених знімали одяг і милися у брудній стічній воді з фабрики. Однак я ніколи не мився там, де інші могли б побачити моє тіло.

Натомість заощаджував половину чашки води, яку ми отримували щодня, а потім рано-вранці, поки всі ще спали, витирався невеликим шматочком тканини, змоченим у цій воді. У цей досвітній час я також зосереджував свій дух і молився. Я вважав своє тіло дорогоцінним і не хотів випадково показувати його іншим.

У тюремній камері перебувало тридцять шість осіб, я вибрав собі місце в кутку біля туалету. Ніхто не хотів займати цього місця, але я вибрав його, оскільки там ніхто не переступав через мене. Ми назвали це туалетом, але насправді це був лише маленький глиняний горщик без кришки. Влітку рідина з нього виливалася, а взимку замерзала. Неможливо описати смердіння, яким тхнуло від цього горщика. Через солоний суп і тверді рисові кульки, які ми їли щодня, ув’язнені часто страждали на діарею.

Я сидів біля вбиральні й чув, як хтось, кажучи: «О мій шлунок», — швидкими короткими кроками пробирався туди. Як тільки людина знімала штани, вистрілювала діарея. Оскільки я лежав поруч з туалетом, бризки часто долітали до мене. Іноді вночі, коли всі спали, у когось починав боліти живіт. Я чув, як люди скрикували від болю через те, що на них наступали, і знав, що хтось прямує до туалету, тому вставав, притискаючись до кутка. Якби, не почувши наближення, я продовжував спати, то постраждав би. Щоб пережити таку нестерпну ситуацію, я намагався вважати цей вигляд та звуки певною формою мистецтва.

Незважаючи на все це, я постійно розташовувався біля вбиральні. «Чому ти вирішив залишатися там?» — питали в’язні. Я відповідав: «Тут мені найкомфортніше». Це були не просто слова. Це було справді те місце, де моя душа почувалася найспокійніше.

Мій номер ув’язненого був 596. Люди називали мене «Номер п’ять дев’ять шість». Уночі, коли не міг заснути, дивлячись на стелю, я повторював цю цифру знову і знову. Якщо я промовляв її швидко, то звучало дуже схоже на «окуль», корейське слово, яке використовується для опису почуття несправедливості. Моє ув’язнення дійсно було безпідставним.

Комуністична партія проводила «токбохве», або зібрання, де читали вголос газети або інші матеріали, вивчаючи таким чином комуністичну пропаганду. Охорона пильно стежила за кожним нашим кроком. Щодня

ми мусили писати листи подяки, розповідаючи про те, чого ми навчилися, але я не написав жодної сторінки. Адже не міг навіть подумати, щоб написати щось на кшталт: «Я дуже вдячний нашому батькові Кім Ір Сену за те, що він з такою любов'ю годує нас, дає суп з м'ясом і дозволяє так чудово жити». Навіть під страхом смертної кари я ніколи б не написав листа подяки атеїстичній комуністичній партії. Замість того, щоб писати такі листи й вижити у в'язниці, я працював у десять разів старанніше за інших. Єдине, як можна було уникнути написання листів, це стати найкращим в'язнем. Завдяки таким зусиллям я став найкращим ув'язненим і навіть отримав нагороду від чиновника комуністичної партії.

У тюрмі мене багато разів відвідувала мама. Між Чонджу та Хиннам не було прямого сполучення. Їй доводилося сідати на потяг до Сеула й потім пересідати на потяг до Вонсану. Поїздка займала понад двадцять виснажливих годин. Вона докладала великих зусиль, аби приготувати рисове борошно, щоб її син, який сидів у в'язниці у розквіті сил, мав що їсти. Для цього мати збирала рис у наших родичів і навіть у далеких родичів чоловіків моїх старших сестер. Приходячи до тюремної кімнати й бачачи мене через скло, вона відразу починала ридати. І хоч вона була сильною жінкою, та вигляд її сина, який зазнавав таких страждань, робив її слабкою.

Мама передала мені пару шовкових штанів, які я вдягав під час весілля. Тюремна роба, що я носив, була така потерта, що крізь тканину проступала шкіра. Однак, замість того, щоби вбратися в ці шовкові штани, я віддав їх іншому в'язневі. Борошно, на яке вона збирала рис у борг, я одразу віддав іншим, і вона це бачила. Мамине серце краялося, коли вона бачила, як я роздаю одяг та їжу, в приготування яких вона вклала всю свою душу та любов, і нічого не залишаю собі.

— Мамо, — сказав я їй, — я не просто син когось, кого звати Мун.
— Перш ніж бути сином роду Мун, я є сином Республіки Корея. А перед тим я є сином світу і сином неба та землі. Тому мій обов'язок передусім любити Республіку Корея, світ, небеса та землю, і лише потім слухати й

любити вас. Я не син якоїсь малодушної людини. Будь ласка, поводьтеся так, як личить матері такого сина.

Мої слова були для неї немов холодним душем. Дивлячись на те, як вона плаче, моє серце розривалося від болю. Та я мав контролювати свої емоції, незважаючи на сум, через який навіть прокидався серед ночі з думкою про неї. Я був тим, кого покликав Бог виконати Його справу. Мені було куди важливіше трохи тепліше одягнути іншу людину і трохи більше її нагодувати, ніж перейматися моїми особистими стосунками з мамою.

Навіть перебуваючи у в’язниці, я залюбки спілкувався з людьми. Навколо мене завжди були ті, хто готовий був слухати мене. Коли є людина зі спорідненою душею, то з нею можна ділитися теплотою навіть у голоді й холоді тюремного життя. У Хиннамі в мене зав’язалися взаємини з дванадцятьма однодумцями, з якими я готовий був провести своє життя, як із ріднею. Серед них і відомий священник, який був президентом Асоціації християнських церков п’яти північних провінцій Кореї. Це були люди, з якими навіть на межі життя і смерті в нас були такі близькі стосунки, що я відчував їх як мою власну плоть і кров. Саме наявність таких людей надавала цінності моєму перебуванню в тюрмі. Тричі на день я молився за тих, хто допомагав мені, і за членів громади в Пхеньяні, називаючи кожного на ім'я. Під час молитви я завжди відчував, що маю тисячу разів відплатити людям, котрі підсовували мені жменю рисового борошна, яку вони сховали у своєму одязі.

Війська ООН відчинили тюремні ворота

Корейська війна спалахнула під час мого ув’язнення у Хиннамі. Три дні по її початку південнокорейські війська здали столицю Сеул і відступили далі на південь. Тоді шістнадцять держав під керівництвом Сполучених Штатів сформували війська ООН і втрутилися в Корейську війну. Американські сили висадилися в Інчхоні й просунулися до Вонсана, великого промислового міста Північної Кореї.

Природно, що в’язниця Хиннам стала мішенню для авіаційних бомбардувань США. Під час бомбардувань тюремні охоронці залишали в’язнів і ховалися у бомбосховищах. Їм було абсолютно байдуже, виживемо ми чи помремо. Одного разу я побачив Ісуса, який, проливаючи сльози, йде від мене. Це викликало в мене дивне передчуття, тому я закричав: «Не відходьте далі ніж на дванадцять метрів від мене!» Незабаром після цього величезна бомба вибухнула всього за дванадцять метрів від того місця, де я стояв. В’язні, які наблизилися до мене, вижили.
Коли бомбардування стало інтенсивнішим, охоронці почали страчувати полонених. Вони називали номери ув’язнених і наказували їм прийти з пайком на три дні та лопатою. Арештанти думали, що їх переводять до іншої в’язниці, але насправді тих нещасних відводили в гори, змушували копати яму, а потім в ній і ховали. Невільників викликали в порядку тривалості покарання, першими тих, хто отримав найдовші терміни. Я зрозумів, що моя черга настане наступного дня.

У ніч перед моєю стратою бомби падали так рясно, як краплі води у сезон дощів, це було 13 жовтня 1950 року. Провівши успішну висадку в Інчхоні й опинившись на півострові, американські вйська наступали на Хиннам, щоб зрештою взяти Пхеньян. Тієї ночі американці почали масований наступ на Хиннам за підтримки бомбардувальників B-29.

Бомбардування було дуже інтенсивним, здавалося, що Хиннам перетворився на море вогню. Високі тюремні стіни стали падати, а охоронці втекли, рятуючи своє життя. Нарешті ворота в’язниці, у якій нас тримали, відчинилися. Близько другої години ночі наступного дня я спокійно, з гідністю вийшов із в’язниці Хиннам.

Я був у тюрмі два роки і вісім місяців, тож мав жахливий вигляд. Білизна та верхній одяг перетворилися на лахміття. Вбраний у дрантя, замість того щоб їхати до мого рідного міста, я разом з тими, хто став моїми послідовниками у в’язниці, вирушив до Пхеньяна. Дехто, замість того, щоб податися на пошуки дружин і дітей, вирішив піти зі мною. Я уявляв, що мати, мабуть, щодня плаче, хвилюючись про мене, але я мав попіклуватися про мою паству в Пхеньяні.
По дорозі до Пхеньяна ми бачили, наскільки Північна Корея підготувалася до цієї війни. Усі великі міста було з’єднано двосмуговими дорогами, щоб їх можна було використати за надзвичайних обставин у військових цілях. Багато мостів побудовано з міцного бетону, щоб витримувати вагу тридцятитонних танків. Добриво, яке ми у в’язниці Хиннам, ризикуючи життям, насипали в мішки, надсилали в Росію в обмін на застарілу зброю, котру потім розгорнули вздовж 38-ї паралелі.

Прибувши до Пхеньяна, я відразу почав шукати послідовників, що були зі мною до мого ув’язнення. Я хотів дізнатися, де вони перебувають і в якому стані. Війна розкидала нас, але я відчував відповідальність знайти їх і допомогти вижити. Я не знав, де вони, тож єдине, що залишалося, це обшукати Пхеньян від краю до краю.

Після тижня пошуків мені вдалося знайти всього трьох-чотирьох людей. Я зберіг трохи рисового борошна, яке отримав у в’язниці, тому змішав його з водою і приготував рисовий пиріг, щоб поділитися з ними. Поки ми йшли з Хиннама, я вгамував голод завдяки парі замерзлих картоплин. І зберіг рисове борошно, тож відчув ситість, коли спостерігав, як вони жадібно їли рисовий пиріг.

Протягом сорока днів у Пхеньяні я шукав всіх, кого міг згадати, – і молодих, і старих. На жаль, я так і не дізнався, що сталося з більшістю

моїх послідовників. Однак вони назавжди залишилися в моєму серці. У ніч на 2 грудня я подався на південь. Разом з Вон Пілом Кімом та іншими членами церкви ми приєдналися до довгої колони біженців, яка розтягнулася десь на дванадцять кілометрів.

Ми навіть взяли із собою нашого члена на прізвище Пак, який не міг нормально ходити. Він був серед тих, хто пішов за мною у в'язницю Хиннам. Та звільнився раніше від мене. Я знайшов його самого вдома зі зламаною ногою, тоді як всі інші члени його родини виїхали на південь. Я посадив Пака на велосипед, і ми вирушили разом. Основні дороги були зайняті військами північнокорейської армії, тому ми сунули замерзлими рисовими полями, чимдуж прямуючи на південь. Китайська армія наближалася, але з людиною, яка не могла ходити, нам було непросто рухатися швидко. Половина дороги виявилася такою поганою, що я ніс Пака на спині, а хтось інший штовхав порожній велосипед. Скалічений товариш постійно казав, що не хоче бути для мене тягарем і навіть кілька разів намагався вчинити самогубство. Я переконував його, що треба йти далі, а іноді навіть голосно сварив, і ми залишилися разом до кінця.

Ми були біженцями, і нам треба було якось харчуватися. Тому заходили в покинуті мешканцями будинки і шукали рис чи будь-яку іншу їжу, яка могла залишитися. Ми варили все, що знаходили, – рис, ячмінь або картоплю. Цього ледь вистачало, щоб вижити. Ми не мали мисок і як палички для їжі використовували шматки дерева, але їжа видавалася нам напрочуд смачною. Хіба не мовиться в Біблії: «Блаженні бідні»? Хоч би що ми їли, наш шлунок бурчав від задоволення. Навіть скромний шматок ячмінного пирога був таким смачним, що його не можна було порівняти з королівською трапезою. Незалежно від того, наскільки я був голодний, я завжди переставав їсти раніше за інших, щоб їм дісталося трохи більше.

Пройшовши велику відстань, ми наблизилися до північного берега річки Імджін. Я зрозумів, що вкрай важливо хутчіш перетнути річку, тому ми дуже поспішали. Я відчував, щоб залишитися в живих, нам потрібно подолати цю перешкоду. Я безжально підштовхував Кім Вон Піля,

змушуючи його продовжувати тягти велосипед. І хоч, той був молодий, проте засинав на ходу. Тієї ночі, подолавши тридцять кілометрів, ми вийшли на берег річки Імджін. На щастя, річка була вкрита льодом. Декілька біженців попереду нас перетинало річку, а позаду вишикувалася вже величезна колона. Щойно ми перетнули річку, війська ООН закрили переправу і припинили пропускати людей. Якби ми підійшли до річки на декілька кілька хвилин пізніше, ми вже б не змогли її перетнути.

Після переправи Кім Вон Піль озирнувся на дорогу, якою ми прийшли, і запитав: «Як ви дізналися, що переправу через річку ось-ось закриють?»

«Звісно, я знав, — відповів я. — Такі речі нерідко трапляються з тим, хто стає на шлях Небес. Люди часто не знають, що порятунок чекає за наступною перешкодою. Ми не могли витратити даремно жодної хвилини, якби було потрібно, я схопив би тебе за шию і потягнув через перехід». Здавалося, що мої слова зворушили Кіма, але на душі було неспокійно.

Коли ми підійшли до місця, де 38-ма паралель розділяла півострів на дві частини, я почав молитися, поставивши по одній нозі на територію Південної і Північної Кореї. «Поки що ми змушені йти на південь, але незабаром я повернуся на північ. Я зберу сили вільного світу, щоб звільнити Північну Корею та об’єднати обидві Кореї». Я молився про це протягом усієї нашої дороги, коли ми йшли разом з біженцями.